

โจทย์หิน : ปฏิรูปคน...ปฏิรูปการศึกษา

โดย. ผศ.สุพล พรหมมาพันธุ์

คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ รายวัน ฉบับวันพุธที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2552 หน้า 4

การศึกษา เป็นสิ่งที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการพัฒนาและปฏิรูป เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับจิตใจ ยกฐานะทางสังคม ก่อให้เกิดมีรายได้สูงขึ้น ตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ประเทศจะพัฒนาได้เร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับศักยภาพของคนในประเทศด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” ในขณะที่เดียวกันการเรื่องพัฒนาคนและปฏิรูปการศึกษานับว่าเป็นโจทย์หิน สำหรับรัฐบาลทุกสมัยเช่นกัน เพราะการปฏิรูปคน ปฏิรูปการศึกษาไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย และไม่ได้ใช้ระยะเวลาเพียงสั้นๆ แต่ต้องอาศัยระยะเวลาในการบ่มเพาะนานกว่าจะเห็นผล ยิ่งสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีสิ่งยั่วยุ และสิ่งที่เป็นอบายมุขเกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้นักเรียนนักศึกษาหลายคนไปไม่ถึงฝั่ง แต่สำหรับคนที่มีความขยัน มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้จริงๆ ย่อมสามารถประสบความสำเร็จได้เหมือนกัน เปรียบเสมือน “กล้วยไม้ต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะออกดอก แต่เมื่อออกดอกแล้ว ย่อมจะทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นเกิดความชื่นชมยินดีเบิกบานใจ” ถ้าจะว่ากันไปแล้วความรู้ความสามารถของมนุษย์นั้นสามารถพัฒนาฝึกฝนได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยบุญบารมีของแต่ละคนด้วย “มนุษย์หากได้รับการพัฒนา ฝึกฝนจิตใจอย่างดีเยี่ยมแล้ว สามารถพัฒนาได้ถึงขีดสูงสุดของความเป็นมนุษย์ คือ การตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่หากไม่ได้รับการพัฒนา และการฝึกอบรมที่ดี ก็อาจชั่วร้ายได้ต่ำสุด คือ เป็นถึงมหาโจรได้เช่นกัน”

ในรัฐธรรมนูญปี 2550 ได้กำหนดความสำคัญของการศึกษา ซึ่งมีปรากฏอยู่ในส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ” แม้ในส่วนของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเช่นกัน โดยปรากฏใน มาตรา ๔ ระบุว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา “การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนศูนย์การเรียนวิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา “สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน “มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการ

เทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา “การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น “การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา “ผู้สอน” หมายความว่า ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่างๆ “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของทั้งของรัฐและเอกชน “คณาจารย์” หมายความว่า บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน (www.med.cmu.ac.th)

สำหรับรัฐบาลในชุดปัจจุบัน ได้เร่งออกนโยบายปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายให้เรียนฟรี 15 ปี นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ เผยที่ประชุมผู้บริหารองค์กรหลัก มีมติให้ฟรี 15 ปี 5 รายการ **องค์กรหลัก เร่งสำรวจงบประมาณ พร้อมเดินหน้าตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 นี้** เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมานายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) กล่าวว่า ผลการประชุมผู้บริหารองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการได้หารือถึงการดำเนินนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่จะเริ่มในปีการศึกษา 2552 นี้ โดยมีมติให้ฟรีใน 5 รายการ ประกอบด้วย ค่าเล่าเรียน ค่าตำราเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน 2 ชุดต่อคนต่อปี และกิจกรรมพิเศษ

อย่างไรก็ดี รวม.ศธ. กล่าวอีกว่า จะมีการพิจารณากันอีกครั้งว่า จะเป็นกิจกรรมอะไรบ้างที่จะอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะไม่เก็บค่าใช้จ่าย และได้มอบหมายให้แต่ละองค์กรหลัก ที่มีสถานศึกษาในสังกัดไปจัดทำรายละเอียดวิธีการ รวมทั้งงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการ เพื่อมาพิจารณาร่วมกันอีกครั้งในวันที่ 12 มกราคมที่ผ่านมา เนื่องจากการจัดการศึกษาในแต่ละสังกัด และแต่ละระดับชั้นมีความต้องการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ สำหรับงบประมาณ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการศึกษาฟรี 5 รายการดังกล่าว นั้น นายจรินทร์ กล่าวเพิ่มว่า เบื้องต้นจะเกลี่ยจากงบปี 2552 ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเจียดเงินจากงบกลาง ที่รัฐบาลจะเสนอในช่วงเปิดสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวงเงินจำนวน 1 แสนล้านบาท ซึ่งคงต้องพิจารณาว่าจะสามารถเจียดเงินจากส่วนนี้ มาเป็นงบเรียนฟรีได้เท่าใด ส่วนปัญหาการจัดซื้อชุดนักเรียนซึ่งที่ผ่านมาประสบปัญหาความไม่โปร่งใส นั้น รวม.ศธ. กล่าวด้วยว่า ขอให้สบายใจได้ เพราะนโยบายของตนเองต้องการให้ทุกอย่างโปร่งใส และเป็นประโยชน์ที่สุด สูงสุดแก่นักเรียน และวงการศึกษา ซึ่งจะเลือกวิธีการดำเนินงานที่โปร่งใส และเป็นประโยชน์ที่สุด (<http://news.sanook.com>) นอกจากนี้ **นโยบายเรียนฟรี 15 ปี**ของรัฐบาล ส่งผลกระตุ้นตลาดชุดนักเรียนเติบโตมูลค่ากว่า 4,000 ล้านบาท น้อมจิตต์ สัมหลั่นโต 20% ด้านโรบินสันยอดขายชุดนักเรียนดีเกินคาด ส่วนเอส.ซี.เอส โต 10% ส่วนกระแสตลาด ขณะนี้นั้นยังปรับตัวก่อนรับงบ 1,000 บาท ได้อานิสงส์คาดยอดโต 15% (www.ryt9.com)

การปฏิรูปคน ปฏิรูปการศึกษา เป็นโจทย์หิน คือเป็นเรื่องยาก หลายรัฐบาลได้เพียรพยายามทำมา ซึ่งบางคนก็บอกว่าล้มเหลว บางคนก็บอกว่าประสบความสำเร็จ เมื่อการปฏิรูปคน ปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องยาก จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ รวมถึงการให้การสนับสนุนจากภาครัฐด้วย ไม่ควรโทษกันไปโทษกันมา กองทุน กยศ. ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษากู้ยืมเรียนในปัจจุบัน ยังไม่เพียงพอ กับความต้องการของผู้กู้ ทำให้คนเป็นจำนวนมากขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งนั่นก็หมายความว่า กลไกการบริหารประเทศของรัฐบาลต้องพลอยพัฒนาล่าช้าตามไปด้วย ในโลกมนุษย์ที่เราอาศัยนี้ จะมีคนอยู่ 2 ประเภทหลัก คือ คนที่เกิดมาในตระกูลสูง ฐานะดี แต่ไม่สนใจพัฒนาตนเอง มักคิดร้าย มุ่งร้ายต่อผู้อื่น เช่น พระเทวทัต ได้ คิดลอบทำร้ายพระพุทธเจ้า จนในที่สุดทำร้ายพระพุทธเจ้าให้โลหิตห้อ และถูกรณีสืบ ได้ชื่อว่า **"ต้นตรง ปลายคด หรือสว่างมา มืดไป"** ส่วนคนอีกประเภทหนึ่ง เกิดมาฐานะไม่ดี สิ่งแวดล้อมไม่ดี แต่ตั้งใจพัฒนา ฝึกฝนตนเอง เช่น พระพระองค์สิริมาล คิดผิดจะทำร้ายพระพุทธเจ้า เขามีศดาบไล่ฟันพระพุทธเจ้า ตอนทำยกกลับใจเป็นคนดีได้ จนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ได้ชื่อว่า **"ต้นคดปลายตรง หรือมืดมา สว่างไป"**

